מגנזי המלך

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

פרשת פקודי תשפ"ב לפ"ק
| גליון ל"ו |

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

הגה"ק רבי אייזיק'ל קאלוב'ער זי"ע

יומא דהילולא קדישא ז' אדר

דער קאלוב'ער רב איז געווען דער ערשטער חסידישע רבי וואס איז געבוירן געווארן אין אונגארן, דער ישמח משה איז אויך געווען רבי אין אונגארן, אבער ער איז געבוירן אין פשעמישל, גאליציע. דער ישמח משה מיטן קאלוב'ער רב זיי זענען געווען די צוויי רבי'ס אין אונגארן, זיי האבן פארשפרייט חסידות אין אונגארן, זיי האבן עס אריבער געברענגט אהין,[1] דער קאלוב'ער רב איז קודם געקומען, דער ישמח משה זי"ע איז געקומען קיין אונגארן, דעמאלטס ווען דער חתם סופר זי"ע איז געקומען - זיי זענען געקומען אינעם זעלבן צייט - דער חתם סופר איז געקומען בשנת תקס"ו, און דער ישמח משה איז געקומען בשנת תקס"ח, קומט אויס אז דער ישמח משה איז געווען צוזאמען מיטן קאלובער זי"ע אינאיינעם אין אונגארן פון שנת תקס"ח ביז תקפ"א. אן ערך פון דרייצן יאהר.[2]

זיי זענען געווען אין נאנאש אויף שבת אינאיינעם, ווען מ'האט געמאכט א חנוכת הבית אין נאנאש אויף די שוהל,[3] אין נאנאש זענען געווען אסאך חסידים, קאלוב'ער חסידים, ראפשיצער חסידים.[4]

---

1 ויש לציין שידידות עזה שררה בין הני שני מאורי ומשפיעי החסידות במדינת אונגארין, וכפי שכתב הישמח משה במכתבו למרן החתם סופר: ..ואח"כ בבואי לכאן מארץ פולין זה בערך כ"ה שנה, כתב לי הרב הצדיק מקאליב זצ"ל שגם אני אתן ידי לחזק הצדקה הלז, וכן עשיתי בעזה"י... עכ"ל.

ועיין בס' אלה מסעי שמרן רבינו בעל הברך משה זי"ע סיפר שראה פנקס הקהילות מהעיר ראצפערט, ובו היה כתוב שפע"א באו לשם הרה"ק הישמח משה והרה"ק מקאליב לייסד שם ביהמ"ד לחסידים ושהו אז בראצפערט.

ועיין בספר "עשר צחצחות" (מערכת ד אות י) ובספר "דברים ערבים" (לוח התיקון בראש הספר) שמסופר שהרה"ק בעל "ישמח משה" זי"ע אסר לסדר קידושין בחתונה בה ריקודי תערובת, אבל הרה"ק מקאליב זי"ע דרך אחרת היתה לו, הוא פקד כי מבלעדו אין לעשות חתונה, וכך נכח בכל חתונה, ובעת ריקודו הכניס רוח טהרה בלבן של ישראל, עד שעלה בידו לבטל את הפירצה.

ועיין בס' הנפלא אוצרות הישמח משה שיצא לאור לאחרונה המביא כמה וכמה מקורות על ידידותם המופלגת, עיי"ש ותמצא נחת.

2 ויש לציין שידידות עזה שררה בין הני שני מאורי ומשפיעי החסידות במדינת אונגארין, וכפי שכתב הישמח משה במכתבו למרן החתם סופר: ..ואח"כ בבואי לכאן מארץ פולין זה בערך כ"ה שנה, כתב לי הרב הצדיק מקאליב זצ"ל שגם אני אתן ידי לחזק הצדקה הלז, וכן עשיתי בעזה"י... עכ"ל.

ועיין בס' אלה מסעי שמרן רבינו בעל הברך משה זי"ע סיפר שראה פנקס הקהילות מהעיר ראצפערט, ובו היה כתוב שפע"א באו לשם הרה"ק הישמח משה והרה"ק מקאליב לייסד שם ביהמ"ד לחסידים ושהו אז בראצפערט.

ועיין בספר "עשר צחצחות" (מערכת ד אות י) ובספר "דברים ערבים" (לוח התיקון בראש הספר) שמסופר שהרה"ק בעל "ישמח משה" זי"ע אסר לסדר קידושין בחתונה בה ריקודי תערובת, אבל הרה"ק מקאליב זי"ע דרך אחרת היתה לו, הוא פקד כי מבלעדו אין לעשות חתונה, וכך נכח בכל חתונה, ובעת ריקודו הכניס רוח טהרה בלבן של ישראל, עד שעלה בידו לבטל את הפירצה.

ועיין בס' הנפלא אוצרות הישמח משה שיצא לאור לאחרונה המביא כמה וכמה מקורות על ידידותם המופלגת, עיי"ש ותמצא נחת.

3 ועיין בס' נפלאים מעשיך (ח"ב) שסיפר הגה"צ מפאיע הי"ד שקיבל מאביו הגה"צ מבאגאד זצ"ל שבשנת תק"פ נסע הרה"ק הישמח משה זי"ע ביחד עם ידידו וריעו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע לחינוך הבית הכנסת בעיר נאנאש [שהוא ליד העיר דעברעצין]. ושני המאורות הגדולים נשארו לשבות שם על שב"ק, וערכו שולחנם בצוותא חדא, וכשהגיעו ליטול ידיהם להסעודה התחילו להתווכח ביניהם מי יטול ידיו קודם, נענה הרה"ק מקאליב להישמח משה: ממה נפשך אם אני גדול מכם הריני מצווה אתכם ליטול ידים קודם, ואם אתם גדולים ממני הרי בוודאי שיש לכם זכות הקדימה, ואכן הישמח משה נטל ידיו קודם. וכשאמר הישמח משה ברכת המוציא האריך מאוד באות ה"א של המוציא וכך היה מיחד את היחודים שלו וקשר כתרים לקונו [ואמר הה הה הה המוציא], וכשהגיע תורו של הרה"ק מקאליב למיבצע על ריפתא והיות שהיה כידוע בעל מנגן נפלא עשה איזה תנועה של ניגון וכך האריך בהה"א שלא היה ניכר כ"כ שהוא מכוין כוונות ויחודים, וכשמועע מרן הישמח משה את חכמתו להסתיר את כוונתיו נתקנא בו מש"ה.

עיין בס' דברים ערבים שהישמח משה המתין בעש"ק בביהמ"ד לבואו של הרה"ק מקאליב וכשהגיע כיבדו לעבור לפני התיבה, וכשפתח הודו לה' וכו' בנעימות והתלהבות כדרכו 'האבן זיך די הענג לייכטער געשאקעלט' בעצי היער מפני הרוח, ע"ש.

4 ושם בנאנאש היו שני האחים החסידים בני עליה המפורסמים רבי יוזפא נאנאשער ואחיו רבי מיכאל ע"ה שהיו חסידי הרה"ק מקאליב ז"ל, ואחר הסתלקות רבם נתדבקו בהרה"ק מראפשין, והיו אומרים שבביאת המשיח יחזרו להרה"ק מקאליב, עיין בס' שיחות יקרים שמביא הסיפור באריכות איך שנתקרבו להרה"ק מראפשין עפ"י סימן שמסר להם רבם הק' מקאליב, ע"ש.

יו"ל ע"י מערכת "משולחן מלכים" ד'סאטמאר ב"ב
כל הזכויות שמורות ©

אין אונגארין אין אלע שוהלן האט מען געדאוועט אשכנז׳ש, וויר ס׳וויסט זענען די שוהלן אין אונגארין אלע גיוועזן אשכנז׳ש, ס׳איז גיוועזן חסידים אויך און זיי האבן געהאט בתי מדרשים ווי זיי האבן געדאוועט, אבער די שוהלן זענען גיוועזן אשכנז׳ישע שוהלן, אויסער אין נאנאש דארט האט מען געדאוועט ספרד, וויל אויף די חנוכת הבית פון דעם שוהל איז געקומען צופארן דער קאלוב׳ער רב מיטן ישמח משה, זיי האבן מחנך גיוועזן די שוהל, דער קאלוב׳ער רב האט געדאוועט פארן עמוד, און דער ישמח משה האט געזאגט א דרשה,[5] דאס איז גיוועזן ביי די חנוכת הבית פון דעם שוהל, במילא אז זיי האבן מחנך גיוועזן די שוהל, האבן זיי עס מחנך גיוועזן אויף נוסח ספרד, און ס׳איז אזוי פארבליבן, כאטשיג עס האבן געדאוועט דארטן אשכנז׳ישע אידן, אין די נאנאשער שוהל, אבער מ׳האט געדאוועט דארט נוסח ספרד.

ווען זיי זענען אנגעקומען ביי די טיהר אריין צו גיין אין שוהל, זיי זענען צוזאמען געקומען, האט דער קאלוב׳ער רב געזאגט פארן אוהעל׳ער רב, ער זאל קודם אריין גיין, האט דער ישמח משה געזאגט פארן קאלוב׳ער רב אז ער זאל קודם אריין גיין, אזוי האבן זיי זיך געשפארט ביי די טיהר, דער קאלוב׳ער רב האט געזאגט אוהעל׳ער רב גייט אריין, און ער האט געזאגט קאלוב׳ער רב גייט איהר קודם אריין. האט דער ישמח משה געזאגט, קאלוב׳ער רב, ממה נפשך זענט איר גרעסער פון

5 וע״ בס׳ נפלאים מעשיך (שם) דהישמח משה דרש שם בשב״ק [ובספה״ק ישמח משה נדפס הדרשה שאמר שם] ובתוך דבריו עורר את העם לתשובה ותיקון המעשים, וכל העם געו בבכי, והרה״ק מקאליב הבחין בזה ונענה ואמר: וואש [וואס] וויל ער פון זיי האבן!.

ובמוצש״ק נכנסו בני העיר לקבל ברכת קודש משני הצדיקים, והרה״ק מקאליב שאל לכל אחד: האשטו [האסטו] געווייזט היינט ביי די דרשה דעמאלטס געזעגן איך דיך, אויב נישט, געזעגן איך נישט.

ועיין עוד בס׳ אהלי צדיקים סיפורי קאליב שמביא באריכות סיפורים מאותו שב״ק, וכותב שבמוצש״ק נכנסה אשה אחת אצל הרה״ק מקאליב שיברך את בנה, אז שאל לה האם הוא היה בביהמ״ד בשעת הדרשה של הרב מאוהעל, וכשאמרה הן, אמר א״כ הרי הוא כבר נתברך, ועיי״ש עוד.

אגב, עיי״ בס׳ מפיהם ומפי כתבם (עמ׳ פ״ו) שהגה״ק המנחת אלעזר ממונקאטש זצ״ל סיפר שהישמח משה תירץ ענין אחד בהדרשה באופן אחד, ואח״כ אמר ויש לתרץ באופן אחר וכן אמר ארבע ביאורים ע״ז, וכשרצה לומר אופן חמישי נענה הרה״ק מקאליב ואמר: אופנים איז דא נאר פיר, אתה הראית לדעת!.

מיר דארפט איר דאך קודם אריין גיין, בין איך גרעסער היים איך קודם אריין גיין, איז דער קאלוב׳ער רב אריין געגאנגען די ערשטע.

*

דער קאלוב׳ער רב איז גיוועזן א יתום אלס קינד, זיין מאמע האט נישט געהאט קיין געלט אים צו שפייזן, האט זי אים געגעבן צו לערנען צו זיין א פאסטוך, רבי לייב שרה׳ס האט געזען מיט רוח הקודש אז עס דא א הויכע נשמה, איז ער געקומען פון רוסלאנד קיין אונגארין, ער האט געפרעגט רשות פון די אלמנה צו ער קען אים נעמען מיט אים, אין ער וועט אים אויסהאלטן, זי האט געזאגט אדרבה, זי האט דאך נישט געהאט קיין געלט, און זי האט זיך זייער געפריידט אז איינער נעמט אים.

רבי לייב שרה׳ס האט אים געגומען צום רבין ר׳ שמעלקא (הרה״ק מניקלשבורג זי״ע), שפעטער איז ער אויך געווען ביים רבי ר׳ אלימלך, אסאך תלמידים פון רבי ר׳ שמעלקא זענען גיוועזן ביים רבי ר׳ אלימלך.

*

מ׳פארציילט אז דעם עטרת צבי׳ס טאכטער וואס זי איז גיוועזן א שנור ביים קאלובער רב, איז אמאל געווען פסח אין קאלוב,[6] און פסח אויפדערנאכט איז רבי אייזיק׳ל נישט אריין צום סדר, ער האט שפאצירט אהער און אהין, ער דרייט זיך אין שטוב, יעדער איינער האט געווארט, אויף איינמאל איז אנגעקומען א פריץ מיט א פריצ׳טע און ער האט זיך זייער דערפרייט צו זיי, ער האט זיי אויפגענומען מיט שמחה, און געריידט מיט זיי, וועו זיי זענען אוועק געגאנגען איז ער געגאנגען צום סדר, זי האט נישט געקענט פארנעמען וואס זי האט צוגעזען, וועו מ׳איז אהיים געפארן האט זי פארציילט פאר איר פאטער וואס זי האט געזען ביים שוועד, האט דער עטרת צבי געזאגט, "דער קאלובער רב האט נישט געוואלט אריינגיין צום סדר ביז וועו ער פועל׳ט נישט אויס די גאולה שלימה, האט מען אראפגעשיקט אברהם מיט שרה, און זיי האבן איהם געזאגט אז ס׳איז נאכנישט געקומען דער זמן, דעמאלטס איז ער אריין צום סדר".

6 עיי״ בס׳ עשר קדושות שהרה״ק מלובלין זי״ע אמר שהיום בדורינו האור הגדול ביותר בליל התקדש חג הוא אצל הרה״ק מקאליב.

ועיי״ בס׳ שמן הטוב (אות כ״ג) שהרה״ק רבי משה מראזוואדאב זי״ע סיפר שפע״א בליל פסח נענה הרה״ק הרבי ר׳ שמעלקא מניקלעשבורג זי״ע מגדולת הסדר אצל הרה״ק מקאליב, ותמה למה אינו שומע את ההגדה שלו.

*

דער דברי חיים האט געוואלט ווערן רב אין קאלוב, און ער האט געטוהן השתדלות צו דעם, ער האט געזאגט אז ׳דארט וואו דער קאלובער רב האט געוואוינט איז די אויר מזוכך ומטוהר, צו עבודת ה׳ קומט עס אים זייער צוניץ׳, וועגן דעם האט ער געוואלט ווערן רב אין קאלוב,[7] און ר׳ יעקב פיש האט נישט געוואלט, און אז ער האט נישט געוואלט איז ער נישט געווארן.

רבי יעקב פיש איז נאך געוען ביים בעש״ט הק׳, און ער האט געהאט א ברכה אויף אריכות ימים פונעם בעש״ט הק׳, ער איז טאקע אריבער די הונדערט יאר.[8] ער איז געווען א בן בית ביים קאלובער רב, ס׳איז דא אסאך מעשיות פונעם קאלובער רב מיט רבי יעקב פיש.[9]

7 עיי״ בס׳ נמוקי או״ח (סי׳ רמ״ג) שכתב כעי״ז, ועיי״ בס׳ באר חיים שפעם אחת היה הרה״ק מצאנז זי״ע במדינת אונגארין על אם הדרך בגלילות סאבאלטש [שהעיר קאליב נמצא במחוז זו] ובעודו כבר רחוק מהעיר קאליב, הריח הרה״ק ריח של קדושה ואמר, כמה פרסאות עדיין מרגישים הקדושה של הרה״ק מקאליב זי״ע.

ועיי״ עוד בס׳ נפלאים מעשיך (ח״א) שהרה״ק מצאנז נשתהה שם בעיר קאליב, ורצה שיקבלוהו לכהן בתורת אב״ד, והקפיד עליה מאוד על שסירבו למלא בקשתו, ע״ש באריכות.

8 עי׳ בס׳ דברים ערבים (עמ׳ קנ״ו) שהבעש״ט הקדוש בעת חזרתו מאיסטאמבול עבר דרך מדינת אונגארין ונשתהה בכפר זאמבאר וסערנעטש וקאליב, ושם פגש את העלם יעקב פיש כבן ז׳ שנים ובירכו באריכות ימים, ע״ש. ויש לציין שאביו של רבי יעקב היה רבי יצחק פיש ע״ה מזאבלטאוו והוא היה בן דודו של הבעש״ט הקדוש כי אמו היתה אחותו של הרה״ק רבי גרשון מקיטוב זי״ע.

ועי׳ בס׳ י״ג אורות (ח״א, עמ׳ קפ״א) כי פעם בא רבי יעקב פיש ז״ל לצאנז בהיותו בן מאה ותשע שנים, ואמר הגה״ק מצאנז: ״אם יאריך ה׳ את ימי כשנות רבי יעקב פיש, נזכה לקבל פני משיח צדקינו״, ואמר הגה״ק משינאווא דכוונת אביו הי׳ דכאשר תחשוב ק״ט שנה מעת לידת הגה״ק מצאנז בשנת תקנ״ז יעלה בדיוק לשנת תרס״ז, כי לפי חשבונו היה שנה זו שנת סתר״ו יושר עת רצון ופקידה לזה.

והנה רבי יעקב פיש זצ״ל נפטר ביום שמחת תורה שנת תר״ד ועובדא ידוע שביום הכיפורים באותו שנה נחלש בנו הצדיק רבי אברהם אביש והוא הי׳ אז ג״כ זקן ושבע ימים, וכראות אביו את זאת קרא ואמר: דאס וויל איך שוין נישט ווייל איך וויל איבערלאזן א קדיש!, וכך הוה שרבי יעקב פיש נפטר בשמח״ת כנ״ל ובנו רבי אברהם אביש אמר אחריו קדיש ונפטר ביום י״ז אב שנת תר״ד באותה שנה.

9 עיין בס׳ אביר הרועים ובס׳ תולדות קול ארי׳ (הערות אות ד׳) שהרה״ק מקאליב לקחו עמו לטבול בערב יום הקדוש

כל הזכויות שמורות ©

דער נאסאדער רב האט געזאגט אויף דעם וואס מ׳האט נישט געוואלט אויפנעמען דעם דברי חיים אלס רב אין קאלוב ׳אונגארישע נערנים, וועו מ׳נעמט וועו דעם הייליגער רב אויף קאלוב, וואלט וועו דער הייליגער שינאווער רב געווען רב אין בעסערמין, אוו דער גארליצער רב וואלט געווען רב אין נאנאש, אוו דער קשאנוב׳ער רב וואלט געווען רב אין א דריטע אונגארישע שטאט - אין טאקיי - וואספארא שיין פנים וואלט וועו אונגארין געהאט׳.

די וועלט פארציילט אז דער קאלובער רב (הרב הקדוש רבי אייזיק׳ל ז״ל) האט געוואוינט אין קאלוב וועו ער איז נאכנישט געווען רב, אוו ר׳ יעקב האט אים אלץ געבארגט געלט, שפעטער האט ר׳ יעקב אים אנגעטראגן אז ער זאל וועו ן דארט רב, האט ער נישט געוואלט, האט ר׳ יעקב געזאגט ׳נו, איז באצאהלט מיר׳, ער האט געהייסן ארויס נעמען די אלע חשבונות פון די חובות, אוו וויל ער האט נישט געהאט צו באצאהלן, האט ער געמוזט ווערן רב.

דער קאלוב׳ער רב פלעגט זיך טובל׳ען יעדן ערב שבת אין דער בארה של מרים, ער פלעגט פארן קיין ארץ ישראל מיט קפיצת הדרך, אוו ער פלעגט זיך ארויסלאזן אין ווע פשעט נאכמיטאג אוו זיין צוריק ביים זמן - אוו ר׳ יעקב פיש פלעגט מיטפארן מיטן קאלוב׳ער צו דער טבילה יעדן ערב שבת, נישט וויסנדיג ווי דאס פלאץ איז, איינמאל ווע ר׳ יעקב האט געוואלט צוריקגיין צום פערד אוו וואגן, האט ער געזען אז דער רבי איז שוין צוריקגעפארן אן אים, האט ער געקלערט אז מען איז דאך נישט געפארן צו וייט, וועט ער נאכפארן, אוו ער פרעגט די ארומיגע אין וועלכע שטאט ער איז, צו זיין וואונדער הערט ער אז ער איז אין צפת, האט ער פארשטאנען אז די נסיעה איז געווען בקפיצת הדרך, נאך שבת איז ער ארויס פון זיין אכסניא, האט ער געזען ווי דער קאלוב׳ער וואלט שוין אויף אים מיטן התנצלות אז ער האט פארגעסן פון אים פרייטאג.

איין ערב שבת האט דער קאלוב׳ער גהייסן פאר ר׳ יעקב מיטקומען מיט אים, זיי זענען געפארן צו איינע פון די פעלדער וואס האט באלאנגט צו ר׳ יעקב׳ן, וועו זיי זענען דורכגעפארן א קוואל וואסער האט דער קאלוב׳ער גהייסן זיך אפשטעלן, אוו ער האט זיך דארט געטובל׳ט, אוו דער קאלוב׳ער האט אים גזעזאגט, אז ער האט זיך איצט געטובל׳ט אין דער בארה של מרים וואס איז דורכגעגאנגען דעם פעלד, אהיימקומענדיג האט זיך ר׳ יעקב דערמאנט אז ער האט נאך קיינמאל נישט געזען אין דעם פעלד א קוואל וואסער.

*

דער קאלובער רב, רבי אייזיקל ז״ל, איז אויך געווען א גרויסער בעל מנגן, ס׳איז נאך פארבליבן היינט עטליכע באקאנטע ניגונים פונעם קאלובער רב.

ער האט געמאכט ניגונים אויף אונגאריש, ער האט געקענט א פליסיגן אונגארישן, האט ער געמאכט אסאך ניגונים אויף אונגארישן, עס ליגט דערין הויכע ענינים, כיסופים פון אידן צום אייבערשטן אוו צו די גאולה, אסאך ניגונים זענען שוין היינט פארגעסן געווארן, צדיקים פלעגן שטארק מחבב זיין דעם קאלוב׳ער רב׳ס ניגונים

דער פעטער ז״ל (מרן רביה״ק בעל דברי יואל) פלעגט אויך אונטערזינגען דעם קאלובער ניגון פרייטאג צונאכטס פאר קידוש בשעת ער האט געשמעקט די בשמים אוו די הדסים. מ׳האט עס נישט אלעמאל געהערט (כי היה בקול דממה דקה, אינמיטן די שלש סעודות תורה פלעגט ער אויך אמאל זינגען דעם ניגון (בנוסף על התנועה של ניגון ראפשיין שהי׳ רגיל בה יותר) דעמאלטס האט מען יא געהערט.[10]

דער טאטע ז״ל (מרן רביה״ק בעל ברך משה) פלעגט אלעמאל ביי א שמחה, ביי א חתונה פון די אייניקלעך, הייסן זינגען סאלא קאקאש מאר, אוו ער האט געווויינט. ער האט אלץ אויסגעזוכט איינער וואס קען עס גוט, זאל עס זינגען הויעך.[11]

*

דער דברי חיים פלעגט אויך אלעמאל זוכן ווער ס׳קען דעם ״סאלא קאקאש״, זיי זענען געווען גאליציאנער, זיי האבן נישט געקענט, אוו אז ס׳איז געקומען א אונגארישער איד וואס האט געקענט זינגען, האט ער אים מכבד געווען.

אויך דער ניגון ׳גלות גלות׳ פלעגט זיך דער דברי חיים אסאך מאל אונטער זינגען, דער דברי חיים האט אמאל פרייטאג צונאכט׳ס פאר קידוש געזונגען דעם כוס אין די האנט, אוו האט אנגעהויבן צו זינגען דעם ניגון, ער האט זיך פאר׳דביקות׳ט שעות, ביז ער האט זיך אויפגעאפט, אז ממש די ליכט האבן שוין געצאנקט, ס׳האט אויסגעזעהן אז ביים טיש וועט זיין חושך, האט ער גזאגט אז דער באשעפער האט געגעבן שבת א ברכה אין די נרות. אוו די ליכט האבן געברענט ביז נאכ׳ן טיש, אזוי ווי ער האט געענדיגט דעם טיש האבן זיך די ליכט אויסגעלאשן.[12]

במקוה של האריז״ל בקפיצת הדרך, ובספר עשר צחצחות (עמ׳ ס״ט) מובא שלקחו בכל ערב שבת לטבול בבארה של מרים.

וכן יש לציין שחוץ מצדקתו וקדושתו היה רבי יעקב נגיד מפורסם ובעל צדקה, והוא נתמנה להראש הקהל מטעם הממשלה באותו מחוז, והוא אשר מינה את הרה״ק מקאליב לכהן ברבנות העיר, והרבה צדיקים התאכסנו בביתו, כגון הרה״ק מאפטא, והרה״ק רבי לייב שרה׳ס, והרה״ק מבארדיטשוב נשתה אצלו כשנה תמימה, [והשאיר לו בביתו חפצי קודש שנתגלגלו וה גיעו לידי הגאון הקול אריה].

ויש לציין למה שכתוב בהקדמות שו״ת פרח מטה אהרן מהגה״ק מהאדאס זצ״ל שפע״א בא הרה״ק רבי יודא צבי מסטרעטין זי״ע אל ארץ אונגארין ונתעכב בעיר קאלוב והי׳ מתאכסן אז בבית רבי יעקב הנ״ל אשר ביתו היה בית ועד לחכמים ובצל קורתו ישבו כמה צדיקים וקדושים אשר איקלעו שמה, והנה כשהי׳ שם הרה״ק מסטרעטין בביתו הי׳ רוצה להחביא עצמו ולא הגיד מי הוא, רק רצה להראות עצמו כאדם פשוט, אמנם זקיני הבחין בו והכיר את רום ערכו כי איש קדוש עובר לפניו ושאל אותו יאמר נא אדוני מה שמו, והשיב לו הרה״ק מאי נפקא מינה לכם, אמר לו זקיני ידע כבוד מעלתו כי הרבה צדיקים ואנשי שם הבאים לבקר אצל הצדיק מפה הם מתאכסנים בביתי ואני מבחין בהם שהם מיחידי סגולה ובעלי רוח הקודש, ואני כותב ורושם את שמותיהם בפנקס מיוחד, להיות לי למשמרת ליראי ה׳ וחושבי שמו, על כן יגיד נא כמ״ע לפני מה שמו.

וענה לו הרה״ק מסטרעטין הנני למלא את רצונכם ואגיד לכם את שמי, אמנם רק בתנאי הזה אם כבודו ירשני לראות את הפנקס לראות אם כבודו לא החטיא בזה את המטרה, והראה לו זקיני את הפנקס והוא עבר על שמות כולם כמו מאתיים ועשרים במספר, וכאשר גמר לעין בפנקס אמר איר האט פארגעסן אריינשרייבן איינעם פון זיי, ושאל אותו זקיני את מי שכחתי, השיב לו הרה״ק איך מיין אייך בכבודו ובעצמו אליין, ואמר ע״ז זקיני עדיין לא הגעתי למדרגה כזו אמר לו הרה״ק אם כן נלך אל הצריק מפה (ה״ה הרה״ק מקאלוב) והוא יכריע בינינו דברי מי משנינו צודקים, וילכו שניהם אל הרה״ק, וכאשר דרכה רגלם על מפתן בית קדשו ועוד לא הספיקו לדבר דבר, הקדימם הרה״ק ואמר להם האמת והצדק עם הרבי מסטרעטין, וראו כי תפס את מחשבתם ברוח קדשו.

10 ידוע שרבותה״ק עצי התמרים היו רגילים לנגן ניגון זה, הקדושת יו״ט הי׳ רגיל לנגן בפורים את הניגון ״סאל א קאקאש״, וגם באידיש ״קרייען טוט שוין דער האן״, וקום פטירתו ניגן את הפסוק ״אלי אלי למה עזבתנו״ בניגון זה.

11 כמו״כ ידוע שרביה״ק הי׳ רגיל הרבה פעמים לנגן לעצמו את הניגון ״גלות גלות״ בעת אמירת התורה בסעודת רעוא דרעווין, וגם בשבת בבוקר היה רגיל לזמר ״שבת קודש״ אחרי שירת חי ה׳ בצפרא דשבתא, [שבת קודש, היילגער שבת] והשורש לזה כי הרה״ק מצאנז זי״ע היה מזמר ניגון זה על חי ה׳, אך מרן בעל קדושת יו״ט זי״ע לא רצה לשנות ממנהג אביו הק׳ בעל ייטב לב זי״ע, ע״כ היה מוסיף תנועה זו בגמר הזמר.

12 ורביה״ק בעל דברי יואל ז״ל סיפר כעין עובדא זו בליל התקדש חג בשנת תשי״ז, ובזה פי׳ המעשה בר״א ור״י שהיו מסובין וכו׳ שהצדיקים היו למעלה מן הזמן, עיי״ש באריכות.

כל הזכויות שמורות ©

*

ער האט געמאכט אסאך בעלי תשובה, דארט איז געווען אסאך עמי ארצים, און פראסטע מענטשן, און ביי א התוועדות פלעגט מען טאנצן מיט תערובות ר"ל, ער האט געמאכט שטארקע תקנות אין די גאנצע געגנט, ער האט נישט געלאזט מאכן קיין חתונה נאר אויב ער איז דארט, אזוי האט ער אפגעהיטן עס זאל נישט זיין קיין תערובות, עס האט נישט געקענט זיין קיין צוויי חתונות אין איין נאכט, וויל ער האט געמוזט דארט זיין, אזוי האט ער אפגעהיטן אויף קדושת ישראל.

*

אין קארלסבורג האט מען געזוכט א רב, דער מראה יחזקאל האט קאנדאטירט צו ווערן רב דארט, ער איז געווען דעמאלטס רב אין טערצאל, אויפן וועג קיין קארלסבורג איז ער אריין צום קאלוב'ער רב, דער קאלוב'ער רב האט אים געזאגט אז ער וועט זיין רב אין קארלסבורג, אבער למעשה האט ער דורכגעפאלן און א צווייטער האט געוואונען, איז דער מראה יחזקאל צוריק אהיים געפארן, און אויפן וועג איז ער נאכאמאל אריין צום קאלוב'ער רב, דער קאלוב'ער רב האט אים געזופן דעם קארלסבורגער רב, האט ער געזאגט אז ער איז נישט געווארן רב, אז א צווייטער איז געווארן רב, האט אים דער קאלוב'ער רב געזאגט איך האב געזאגט אז דו וועסט זיין רב. ויהי לפלא, אז דער צווייטער רב איז שוין געווען אויפן וועג קיין קארלסבורג, אבער ער איז ל"ע נעדר געווארן אינמיטן וועג און ער איז שוין נישט אנגעקומען קיין קארלסבורג, האט מען גענומען דעם מראה יחזקאל פאר רב.

*

דער קאלוב'ער רב איז געווען לעת זקנתו א גרויסער בעל יסורים, ער האט געליטן יסורי הגוף אויף די הויט. ער האט נישט געקענט האלטן אויף זיך קיין מלבוש. איינער פון די צדיקים וואס האט אים געזען אין דעם מצב האט זיך אויסגעדרוקט אז ער איז ווי אדם הראשון קודם החטא.

*

דעם קאלוב'ער רב'ס ציון איז זייער אינטערסאנט, מ'קען דארט נישט שטיין געהעריג, ס'איז נישטא נאך אזא אוהל וואו מ'גייט אראפ שטיגן, און מ'דארף שטיין איינגעבויגן אינעם אוהל, ס'איז א הפלא ופלא. א קליין מקום קוים פינף אידן גייען דארט אריין. דער אוהל איז א האלבע מערה און א האלבער בנין. וועג מ'איז נאר אנגעקומען קיין קאלוב האט מיר שטענדיג געוואונדערט פארוואס דער אוהל איז אזוי.

די מציבה האט ער דאך אליין געשריבן, דאס איז דאך געווען זיין אייגענער נוסח "היה יכול ללמוד על הדף והיה ערליכע יוד".

בנוגע דער נוסח 'ערליכער איד' ווערט פארציילט אז איינער פון זיינע תלמידים האט אים אמאל געבעטן אז ער וויל זוכה זיין צו גילוי אליהו, און ער האט מסכים געווען. עס האט זיך געמאכט אמאל א נסיעה, און דער קאלוב'ער האט מיטגענומען יענעם תלמיד, אינמיטן וועג איז אדורך א פויער, און האט געגעבן א קלאפ דעם קאלוב'ער אין רוקן, זאגנדיג: ביסט א בראווער (ערליכער) מאן, שפעטער האט יענער תלמיד געפרעגט דעם רבי'ן ווען ער וועט זוכה זיין צו גילוי אליהו, האט ער אים געזאגט, דו האסט דאך אים געזען אין וועג.

*

מ'זאגט אז דער קאלובער רב (הרב הקדוש ר' אייזיקל ז"ל) פאר ער איז נסתלק געווארן, האבן אים די תלמידים[13] געפרעגט, צי וועמען זאלן זיי פארן, זיי האבן געזעהן אז דער רבי געזעגנט זיך פון דעם עולם, האט ער געזאגט 'צו א רבי וואס וואשט נשמות' און האט נישט געזאגט קיין נאמען.

נאך זיין הסתלקות האבן זיי אנגעהויבן צו פארן און צו זוכן א רבי'ן, ביז זיי זענען אנגעקומען קיין ראפשין, זיי זענען געשטאנען אין די רייע אריינצוגיין, און א איד איז געשטאנען פארנט, און זיי זענען געשטאנען אונטער יענעם איד, יענער איד איז נעבעך געווען א בעל עבירה, און האט געזוכט א תשובה, און איז געקומען צום ראפשיצער רב בעטן א תיקון פאר די נשמה, דער איד שטייט אזוי, און דער ראפשיצער רב פרעגט דעם איד 'זאג נאר, וואס האט דיר דער רבונו של עולם אזאנס געטוהן אז דו האסט אים געקענט אזוי דערצערענען', דער איד איז אוועק געפאלן אין חלשות, דער ראפשיצער רב האט געהייסן מ'זאל אים ברענגען וואסער און מ'האט אים דערמינטערט, און ס'איז אים בעסער געווארן, און איז צוריק געקומען און דער ראפשיצער רב האט אנגעהויבן נאכאמאל די זעלבע שאלה 'וואס האט דיר דער רבונו של עולם אזאנס געטוהן אז דו האסט געקענט אזעלכע עבירות טוהן', און דער איד איז נאכאמאל אוועק געפאלן, אזוי איז עס געווען אפאר מאל, ווען ער האט געענדיגט האט ער אים אנגעווואונטשן 'יעצט קענסטו אהיים גיין', דער איד האט געזאגט אז ער האט געפילט ווי וואשט אים אויס די נשמה.[14] די אידן וואס זענען געשטאנען דארט זענען צוגעגאנגען 'שלום עליכם, רבי, מיר זענען מקבל דעם רבי'ן.'[15]

זכותו יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן

---

13 ובניהם הי' החסידים הנודעים רבי יוזפא נאנאשער ז"ל ואחיו רבי מיכאל מאנאנש ז"ל ורבי מרדכי מטארצאל ז"ל ורבי אהרן מפאטיק ז"ל בנו חורגו של הרה"ק ז"ל, וכאשר לאחר מכן קבלו עליהם מרות מהרה"ק מראפשין אמרו לו שהרה"ק מראפשין הוא יהי' לרבם עד ביאת המשיח וזמן תחיית המתים שאז יחזרו לחסות בצל הרה"ק מקאלוב. (עי' עוד כמה פרטים בספר דברים ערבים ח"א פרק ו' אות ה').

14 עיין בס' שבת בית ראפשין שמביא בשם הרה"צ רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל שהיה פעם בשבת בציעשנוב בליל שב"ק כאשר שר מרן ז"ל מציעשנוב אשת חיל, והגיע להפסוק גמלתהו טוב ולא רע, פסק מלומר ופניו נתחוורו כסיד, עמד וסיפר שלהרה"ק מראפשין ז"ל בא פעם איש אחד והתוודה שהוא הרבה לחטוא, ורצונו לקבל על עצמו תשובה, אמר לו הרה"ק נעביך נעביך, מה עשה לך הקב"ה כי עשית לו כה, לשמע הדברים נפל האיש בהתעלפות, אחרי שסיפר זאת חזר מרן ז"ל מציעשנוב פעמים אחדות על הפסוק גמלתהו טוב ולא רע, והבינו הנוכחים שכוונתו להעמים ענין הנ"ל בהפסוק, כי אשת חיל קאי על השכינה הקדושה, והיא גמלתהו לו להאדם טוב וחסד תמיד ולא רע א"כ היתכן שהאדם נכשל ר"ל בעונות, והתעוררות עצומה נתהווה אז בין החסידים הנוכחים.

15 עי' בדברים ערבים (ח"ב פרק י"ב אות ה') שכאשר בא אליו הנ"ל הי' בידו מגילה עפה מכל החטאים שעשה רח"ל, ואמר להרב מראפשין שהי' אצל הרה"ק רבי אייזיק מקאלוב ז"ל ונתן לו תקוני תשובה, אבל היות שאין ביכלתו לעשות כל מה שציווה לו מחמת ריבוי הסיגופים, לכן בא להרה"ק מראפשין שיקל מעליו את דרכי התשובה, אמר לו הרה"ק מראפשין מה עשה לך אבינו שבשמים כל כך רע אשר הרבית לצער אותו ולחטוא כל כך נגדו, הרי תיקוני התשובה מהרב מקאלוב עוד מועטים המה נגד העונות והפשעים אשר מרית נגדו ית' וכו'.

ואז עמדו אצלו החסידים מאונגארן כנ"ל, ושחקו בראותם זאת, שאל להם הרב מראפשין: אני הורג נפש ח"ו ואתם שוחקים ממני? אז השיבו לו שזהו האות אשר קיבלנו מרבינו מקאלוב 'את אשר נראה אותו לוקח נפש מישראל לקחת ממנו קרביו וכליותיו ולרחצם ולנקותם מכל סיג ופגם, ולהחזירם לו ולהחיותו', וכעת ראינו זאת.

ועיי' בס' אוצר ישראל (אות ט"ו) שאחר שנסתלק הרה"ק מראפשין אמר החסיד הידוע רבי יוזפא מנאנאש זצ"ל לבנו רבי חיים אורי אנו אין לנו רשות להתדבק ברבי אחר, אבל אתה תתדבק בהסבא קדישא רבי אשר'ל ראפשיצער זי"ע.

כל הזכויות שמורות ©